

VYDEJTE SE NA VÝLET S KLASÁČKEM ZA LÉČIVÝMI PRAMENY A POHÁDKOVÝMI STAVBAMI DO LUHAČOVIC

STRUČNÝ POPIS VÝLETU:

Procházka městem, které nabízí nejen tradiční lázeňskou kolonádu a minerální prameny, ale také architektonické skvosty a krásnou přírodu ve svém okolí.

DÉLKA TRASY:

3 km

OBTÍŽNOST:

Velmi lehká atraktivní trasa vhodná pro děti od tří let. Na kole jet můžete. Psy můžete vzít s sebou, pokud je budete mít na vodítku.

VÝCHOZÍ BOD VÝLETU:

Luhačovice, čtvrté největší lázeňské město u nás, leží ve Zlínském kraji, 16 km jihovýchodně od Zlína na říčce Štávnice.

PARKOVÁNÍ:

Na centrálním parkovišti – například v ulici Pod Kamennou. Zde je nejlepší auto nechat a pokračovat pěšky.

WC:

Na několika místech ve městě.

MOŽNOST OBČERSTVENÍ:

Na mnoha místech ve městě, nebo z vlastních zásob – tipy na skvělé svačinky najdete na našem webu!

ZA LÉČIVÝMI PRAMENY A POHÁDKOVÝMI STAVBAMI DO LUHAČOVIC

LEGENDA PRO RODIČE A POPIS TRASY:

Milí cestovatelé,

zveme vás společně s Klasáčkem na odpočinkový, řekli bychom až léčebný výlet do pohádkového místa. Luhačovice jsou čtvrté největší lázně u nás a nejnavštěvovanější na Moravě. Mají více než 300 let trvající lázeňskou tradici. Pro pitnou kúru je v Luhačovicích k dispozici sedm pramenů. Nemusíte se tedy bát, že byste dnes měli žízeň! :)

Na našem výletě se dozvíte zajímavosti o pramenech, budete hledat skryté obrazce na Jurkovičových stavbách, kochat se lázeňskou kolonádou a krásnou přírodou v okolí. Trasa bude jistě bavit všechny děti od tří let. Otázky jsou určeny předškolákům a školákům, doplňkové úkoly mrňouskům.

DOPIS DĚTEM:

Ahoj, kluci a holky,

máte rádi minerálku? Víte vůbec, co to je? Na léčivé prameny dnes narazíte na každém kroku. Mají zvláštní jména, divně chutnají, ale jsou náramně zdraví prospěšné. Tak si z každého alespoň jednu lokněte! Když vám to nebude chutnat, alespoň budete mít co vyprávět kamarádům!

Stejně jako k ostatním našim výletům jsme i k tomuto připravili originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Jdeme na to!

Zaparkujeme na jednom z veřejných parkovišť (ideálně v ulici Pod Kamennou) a dojdeme ke kostelu sv. Rodiny, kde na vás čeká první soutěžní úkol. Kostel najdete snadno, stojí přímo u Luhačovického potoka. Koukněte do své kreslené mapy a nemůžete ho minout.

Luhačovice jsou malebné moravské lázně v údolí říčky Štávnice. Na přelomu 19. a 20. století jim vtiskl neopakovatelný charakter Dušan Jurkovič, autor řady staveb inspirovaných lidovou architekturou Valašska a Kysuce. Atmosféru dotvářejí četné lázeňské vily, kolonáda a rozlehlý park. K nejnámějším léčivým pramenům patří Vincentka, Aloiska a Ottovka. Z některých dnes ochutnáme! :)

Před druhou světovou válkou navštěvovali lázně slavní herci Oldřich Nový, Vlasta Burian, Jaroslav Marvan, Adina Mandlová, Hana Vítová. Dále cestovatelé Zikmund a Hanzelka nebo spisovatel Milan Kundera. Často sem jezdil také hudební skladatel Leoš Janáček.

Město je rájem filmařů. Vyhledávají je kvůli zachovalé architektuře i atraktivní atmosféře, prvorepublikové noblese. Luhačovice si zahrály například v seriálech *Četníci z Luhačovic*, *Znamení koně* nebo třeba *Četnické humoresky*.

Už jste našli kostel sv. Rodiny? Tak se na něj dobře podívejte. Na základním kameni u vchodu je napsáno sv. Josef. Víte proč? Tomuto světcovi měl být totiž kostel původně zasvěcen.

V průběhu stavby však bylo rozhodnuto rozšířit zasvěcení na celou svatou rodinu. Moderní stavba s věží o výšce 22 metrů byla dokončena v roce 1997. Interiér byl zařizován postupně až do roku 2000. Věž je osazena třemi zvony se jmény Svatá rodina, Maria a Josef.

Jak by se kostel jmenoval, kdyby ho pojmenovali po vaší rodině? :)

Víte, co je svatá rodina? A jak se jmenuje syn Marie a Josefa? Napovíme! Vánoce, dárečky... :)

Svatá rodina v křesťanství označuje rodinu tvořenou Pannou Marií, svatým Josefem a Ježíšem Kristem. Zejména v církvi je uváděná jako nejlepší příklad lásky, ctivosti a svornosti a vzor všech rodin.

Právě u kostela najdete svůj dnešní první pramen a u jeho tabulky také první dnešní otázku. Pramen má číslo.

1. Opište druhou číslici.

Pramen sv. Josefa byl objeven při zkušebním vrtu, kdy se pátralo, jestli vůbec v hlubinách něco je... Nakonec byl rovnou přeměněn v čerpací objekt. Voda je nízké mineralizovaná. Lze ji ochutnat přímo z kašny. Dejte si. Jak vám šmakuje? :)

Přejdeme Luhačovický potok a jdeme stále rovně kolem domu Růža a Muzea Luhačovic až na hlavní třídu. Dostáváme se k místnímu infocentru, kde si můžete nabrat letáčky a mapku města, aby se vám ještě lépe orientovalo. Najdete zde WC a také je zde další pramen. Jmenuje se Elektra a je jedním ze zdejších nejkonzentrovanějších. Původně volně vytékal do řečiště řeky Horní Olšava. Teprve v roce 1908 byl vyhlouben, vyzděn a v roce 1910 po regulaci řeky řádně zachycen. Později – v roce 1930 – byl ve dně studny proveden vrt do hloubky 81 metrů. Elektru můžete ochutnat právě ve zmíněném hotelu Morava. U recepcie zahrnout doleva, poté opět doleva (ocitnete se v chodbě s pokoji) a ještě do třetice doleva ke skleněným dveřím. Zde spatříte umyvadlo s nápisem MINERÁLNÍ PRAMEN ELEKTRA. Voda je poměrně chutná, ale vzhledem k tomu, že dnes požíváte minerálek opravdu hodně, nic se nestane, když Elektru vynecháte.

Odbočíme doleva a jdeme po hlavní cestě až ke kruhovému objezdu. Cestou potkáváme krásné domy, většinou proměněné v hotely. Kdo vidí vilu Světlanu? A kdo Moniku?

Také byste chtěli, aby se nějaký dům jmenoval po vás? Který by to byl? :)

Na „kruháči“ mineme funkcionalistickou budovu pošty na rohu, a to tak, že ji budeme mít po levé ruce. Teď se držte pořádku rovně.

Než dojdete na kolonádu, máme chvíli času, a tak si můžeme říct, jak to vlastně bylo s objevením prvních pramenů.

Poprvé se cíleně začaly zachycovat v druhé polovině 17. století a dodnes se v této činnosti pokračuje. V současnosti v Luhačovicích tryská či vytéká 17 minerálních pramenů. Jeden je sirný, ostatní jsou kyselky. Velké zásluhy na jejich objevení má šlechtický rod Serényiů. Například hrabě Ondřej Serényi nechal prostřednictvím brněnského fyzika a doktora

medicíny Jana Hertoda z Todtenfeldu léčivé účinky zdejších vod důkladně prostudovat. Na základě výsledků dal hrabě upravit první pramen (dnešní Amandka), po němž následoval Hlavní pramen (od roku 1792 Vincentka). O něco později (1772) se o zvýšení popularity pramenů postaral MUDr. Haslinger z Vídně, který poslal lahve s vodou k analýze. Výsledky byly více než příznivé, což ovšem nebyla dobrá zpráva pro obyvatele rakouského městečka Selter. Jejich voda totiž náležela k nejrozšířenějším v rakouské monarchii. Prokletá konkurence! Následovala další zkoumání a podrobná hodnocení. V první polovině 19. století se hrabě Jan Serényi rozhodl nechat upravit další prameny a v této činnosti se pokračovalo i v letech následujících.

V ulici Dr. Veselého najdete dům s č. p. 139.

2. Napište, jak se dům jmenuje.

Prozradíme, že se tak jmenuje i jeden slavný sportovní klub, a i když ne každý mu asi fandí, jeho jméno znají jistě všichni. :)

Napravo vidíte budovu lázeňského divadla, která byla v roce 1907 postavena podle plánů architekta Františka Skopalíka. Největší slávu zažívalo divadlo v období první republiky. Funguje dodnes.

Vstupujeme do krásného parku s exotickými dřevinami. Víte, jak se stromy jmenují? Je zde třeba catalpa, platan nebo gingo... A také další pramen! :)

Luhačovické minerální vody mají vysoký obsah minerálních látek a vynikající proplynění volným oxidem uhličitým – prostě jsou v nich bublinky. Jejich teplota se pohybuje mezi 10 °C a 14 °C. Jsou považovány za jedny z nejučinnějších v Evropě. Pomáhají při léčbě dýchacího, pohybového, trávicího a oběhového ústrojí.

Nejznámějším luhačovickým pramenem je Vincentka. Je to základní inhalační médium ve většině inhalatorií v České republice. Její účinky při požívání přímo z pramene jsou ovšem nenahraditelné. K Vincentce se dostaneme za pár minut. Teď se zastavíme u pramene Dr. Šťastného, který vyvěrá v blízkosti divadla naproti hotelu Dagmar. Najděte cedulku o něm.

3. Zjistěte, který prvek se skrývá pod chemickou značkou Ca.

Před rokem 1929 měl pramen podobu studny. Jmenovala se Janovka a byla hluboká 7 metrů. Při hloubení vrtu v roce 1929 došlo v hloubce 37 metrů k erupci silně proplyněné minerální vody, která stříkala do výše téměř 20 metrů. Což dalo prameni původní název Gejzír. Brzy se zjistilo, že výtrysky snižují hladinu a vydatnost ostatních pramenů. Výtok pramene byl proto mnohokrát upravován. V roce 1967 byl navrtán znovu. Jinak a lépe. Od té doby teče z kašny.

Před sebou vidíte vilu Lékařna s hranolovou věží, kterou Hugo Tauber v letech 1884 až 1887 postavil v novorenesančním a švýcarském stylu. Nad vstupem se nachází štít s Aeskulapovou holí. Vidíte ho? Víte, kdo byl Aeskulap? A co symbolizuje jeho hůl? Výprask to není, nebojte... Také je zde Čokoládovna U Najády. I se soškou najády, tedy víly. Najdete ji?

Vítejte na Lázeňském náměstí!

Centrum města bylo v roce 1990 vyhlášeno městskou památkovou zónou. Najdete zde mnoho secesních staveb architekta Dušana Jurkoviče. K nejcennějším domům patří samotný Jurkovičův dům, dále dům Jestřábí, Bedřicha Smetany, Inhalatorium. Za zmínku stojí také vily Emausy, Pracner, Světлана, Ludmila a další. Než dojdeme k Jurkovičovu domu, je potřeba si o něm něco říct. Neboť bez něj by tyto lázně nebyly tím, čím jsou. :)

Stavby Dušana Jurkoviče vytvořené pro Luhačovice během pouhých tří let spojují motivy regionální karpatské lidové tvorby s dekorativními principy secese a vlivy anglického umění hnutí Arts and Crafts ve zcela obdivuhodný celek.

Dušan Samo Jurkovič byl významný slovenský architekt, jehož práce můžete obdivovat nejen v Beskydech, ale také na Náchodsku, v Tatrách, Brně, Luhačovicích i v Písku. Kořeny Jurkovičova směřování k práci s lidovými formami můžeme hledat už v rodinném zázemí. Jeho otec patřil ke známým slovenským vlastencům, matka byla znalkyní lidového umění. Po studiu na nižším gymnáziu v Šoproni odešel do Vídně, kde v letech 1884 až 1889 studoval na Státní průmyslové škole. Šest let pracoval v ateliéru architekta Michala Urbánka ve Vsetíně. Za jeho pomoci realizoval stavby pro Národopisnou výstavu ve Vsetíně a Národopisnou výstavu československou v Praze v roce 1895. Ocenění práce mu přineslo zakázku na stavbu souboru výletních ubytoven Libušín a Maměnka na Pustevnách (1897–1899). Za 1. světové války projektoval řadu vojenských hřbitovů v lidovém stylu v polské Haliči. Po vzniku Československé republiky se vrátil na Slovensko a usadil se v Bratislavě. Roku 1919 se stal přednostou Památkového úřadu v Bratislavě. Vedle bohaté architektonické a návrhářské tvorby se usilovně věnoval i objevování krás slovenské krajiny a její propagaci v Čechách a na Moravě.

Přicházíte k Jurkovičovu domu. Je obrovský, že?

Hlavní lázeňský objekt byl Dušanem Jurkovičem přestavěn v roce 1902, kdy byl zvýšen o hrázděné patro. Funkce objektu se nezměnila. Vždy byl kombinací vanových lázní a ubytování lázeňských hostů. Dům je hlavní Jurkovičovou luhačovickou stavbou. Plocha průčelí je jedním velkým ornamentem. Vidíte labuť u vstupu? A vůbec všude kolem oken? Fotka vedle květinového pítka je samozřejmostí! :)

Po levici uvidíte vody Nového Jubilejního pramene. Byl navrtán v roce 1988. Nachází se mezi Společenským domem a vilou Alpská růže.

Přírodní léčivý zdroj vyvěrá v hloubce 50 metrů a je využíván k přírodním minerálním koupelím a inhalacím. V září 2013 byl pramen Nový Jubilejní slavnostně zpřístupněn veřejnosti. Nově postavený pavilon má tvar kruhu a je obklopen stále zelenými rododendrony. Vzniklo tak uzavřené zákoutí otevřené pohledům na okolní stavby. Uprostřed kruhu se nachází vodní prvek – pítka, jehož tvar připomíná krystal soli. Není to náhoda, soli zdejší vody obsahují úctyhodné množství. Podle legendy se nad zem dostávají právě díky pomoci solných sloupů v hlubinách. Jestli po nich voda šplhá, vzlíná nebo jí slouží jako výtah, se nám nepodařilo zjistit. Legendy jsou trestuhodně nepřesné.

Tvar krystalu ladí se strohou funkcionalistickou architekturou přilehlého Společenského domu. Horní část kvádrů tvoří skleněná nádoba, pod níž se voda rozstříkuje, čímž stavbu obohacuje o pohybový prvek. Minerální vodu je možné nabírat ze čtyř nevšedně řešených

okrasných kohoutků. Ovládá je fotobuňka, která reaguje na pohyb návštěvníka již při vstupu do prostoru, ne až u pramene. Strany kvádrů zdobí květinové motivy, které vycházejí z původního názvu Luční pramen. Jde zejména o květy bedrníku, které se staly základním motivem a inspirací Jurkovičovy architektury. Prostor dotváří výrazná atypická čtrnáctimetrová lavice s opěradlem vyrobená ze speciálního dřeva severského smrku. Dřevěná lavice symbolicky propojuje pavilon s vilou Alpská růže, která je místní nejcharakterističtější budovou v alpském stylu (druhá polovina 19. století).

Najděte u pramene cedulku Krystal soli a...

4. Opište první slovo.

Přesouváme se doprava na kolonádu. Její areál zahrnuje kromě haly Vincentka také Malou a Velkou kolonádu. Autorem staveb pocházejících z let 1947 až 1950 je Oskar Poříška. Lázeňskou kolonádu v Luhačovicích ročně navštíví asi milion lidí.

Uprostřed Velké kolonády na vás čeká další pramen do sbírky luhačovického pitného deníčku – Amandka. Pravděpodobně patří ke zdejším nejstarším. Díky své slanosti a únikům oxidu uhličitého se mu přezdívalo Slaný nebo Bublavý. Dnes již na povrch nevyvěrá.

Konečně nejslavnější pramen! Vincentka na Lázeňském náměstí vyvěrá z hloubky 50 metrů. Byla známa snad od nepaměti. Původně nesla název Hlavní pramen. Koncem 18. století byl pramen obezděn a zastřešen, později nad ním vyrostl pavilon připomínající kapli. Stěny zdobily malby a zlatý nápis: *Nemocnému k útěše, zdravému k potěše*. Pramen byl pojmenován podle hraběte Vincence Serényie, majitele zdejšího panství, který se, jak jsme si již říkali, zasloužil o rozkvět lázní. V roce 1947 byla vybudována nová kolonáda a pramen do ní umístěn. V ní je sveden k výdejnímu pultu, odkud lze minerální vodu nabírat jak studenou, tak ohřivanou. Vincentka se používá k pitné léčbě a k léčebným inhalacím.

K původnímu prameni se dostanete přes restauraci hned vedle pramene Amandka. Vedle studny je několik dřevěných laviček. Najděte tu s citátem od Jurkoviče a...

5. Opište první slovo citátu z lavičky.

Na konci kolonády můžete v uzavřeném prostoru okošťovat Vincentku v teplé, studené či užitkové formě.

Ale abychom dnes nepsali jen o minerálkách, je potřeba říci, že část Zlínského kraje tvoří Valašsko, k němuž neodmyslitelně patří slivovice, právě moravské uzené nebo frgály. Třeba je někde v místních obchodech také objevíte!

Po modré turistické značce kolonádu opouštíme. Cestou potkáme Bruselskou fontánu. Proč Bruselskou? Protože jsme se s ní chlubil v československém pavilonu na EXPO 58 v Bruselu. Jejím autorem je sochař Jan Kavan. Víte, ve které zemi najdete Brusel? Rozhlédněte se.

6. Jak se jmenuje hudební skladatel, po kterém je pojmenován dům u fontány?

Napsal také jednu symfonickou báseň o vodě. Jak se jmenovala? Ví někdo? Tato řeka je odsud ale hooóódně daleko...

Ale zpátky k místní vodě. Fontána má jednoduchý miskovitý tvar a je zdobena keramickými reliéfními plastikami. Jednou z nich je členovec prvohorních moří, po jehož stopách se vypravili kluci z filmu *Cesta do pravěku*. My ho ovšem známe jen ve zkamenělé podobě.

7. Jak se jmenuje vyhynulý tvor?

Jdeme dále krásným parkem. Napravo vidíte altán. Tady pozor, brzy budete odbočovat po stezičce do stráně.

Těsně před prudkým odbočením po modré doleva zahlédnete napravo další Jurkovičovu stavbu. Secesní lázeňský dům Jestřábí byl postaven v letech 1903 až 1904. U vily se nacházela rozlehlá japonská zahrada. Objekt byl v roce 2000 zrekonstruován a v současné době je využíván jako hotel.

Míříme doleva do kopečka, abychom si užili výhledy na město alespoň z malé ptačí perspektivy. Spíše z takové vrabčí! Nebo slepičí. :)

Nejprve jdeme po modré směrem k bývalé Slovácké boudě, asi po 100 metrech mírně doprava po žluté (stále do kopce). Až se nakonec u altánu a kříže napojíme na červenou značenou jako Jurkovičův okruh.

Červená by vás měla přivést na křížovou cestu mezi luhačovickými prameny Viola a Marie. Jednotlivá zastavení zdobí obrázky zhotovené technikou smaltu. Před samotnou cestou je také výtvarně zobrazen výjev poslední večeře Páně a na čtrnácté zastavení navazuje patnáctý obrázek prázdného hrobu s citátem Jana Pavla II.

My ovšem hledáme zastavení číslo 13. Víte, jak se píše třináctka římskými číslicemi? Jako XIII. Jak se tedy píše číslo 10? :)

8. Opište poslední slovo z obrázku.

Klesáme a klesáme, až se zastavíme u posledního dnešního pramene – u Violy. Tento vrt byl v lese nad Ottovkou vyhlouben roku 2010. Je tedy nejmladší. Spouští se kohoutkem. Chutná dobře. U výtoků najdete nánosy typické oranžové rzi.

Prohlédněte si obrázky na budově a zjistěte, jak se jmenuje místní víla.

9. Jak se jmenuje víla?

Nyní to máte do cíle opravdu jen kousek. Jdete stále dolů. V okamžiku, kdy se pod Violou potkáte s pěšinou vedoucí doprava, opusťte červenou a vydejte se stezkou dále. Dovede vás k parkovišti u kostela sv. Rodiny. Pokud náhodou stezku přehlédnete, nic se neděje. Každá cesta dolů vás přivede na hlavní třídu, kde už jste byli, a odtud místo, kde parkujete, hravě najdete.

Pokud byste si po všech těch minerálkách chtěli spravit chuť, podívejte se v obchodech po některé z potravin oceněných Regionální potravina – ať poznáte i další chutě Zlínského kraje!

Měli jste štěstí na počasí? Líbilo se? Tak teď už jen mrknout do tajenky a zjistit, co z ní na vás kouká. Velké překvapení to asi není, co? :)

REKAPITULACE OTÁZEK DO KŘÍŽOVKY:

1. Opište druhou číslici.
2. Napište, jak se dům jmenuje.
3. Zjistěte, který prvek se skrývá pod chemickou značkou Ca.
4. Opište první slovo.
5. Opište první slovo citátu z lavičky.
6. Jak se jmenuje hudební skladatel, po kterém je pojmenován dům u fontány?
7. Jak se jmenuje vyhynulý tvor?
8. Opište poslední slovo z obrázku.
9. Jak se jmenuje víla?

Věříme, že jste si cestu za naší tajenkou užili. Těšíme se, že vás na některém z našich Klasáčkových výletů zase někdy potkáme. Přejeme šťastný návrat domů!

Chcete se dozvědět **další zajímavosti** a informace o značkách kvality?

Vše najdete na jednom místě zde:

www.akademiekvality.cz

Recepty na doma i na výlety inspirované produkty značek kvality najdete zde:

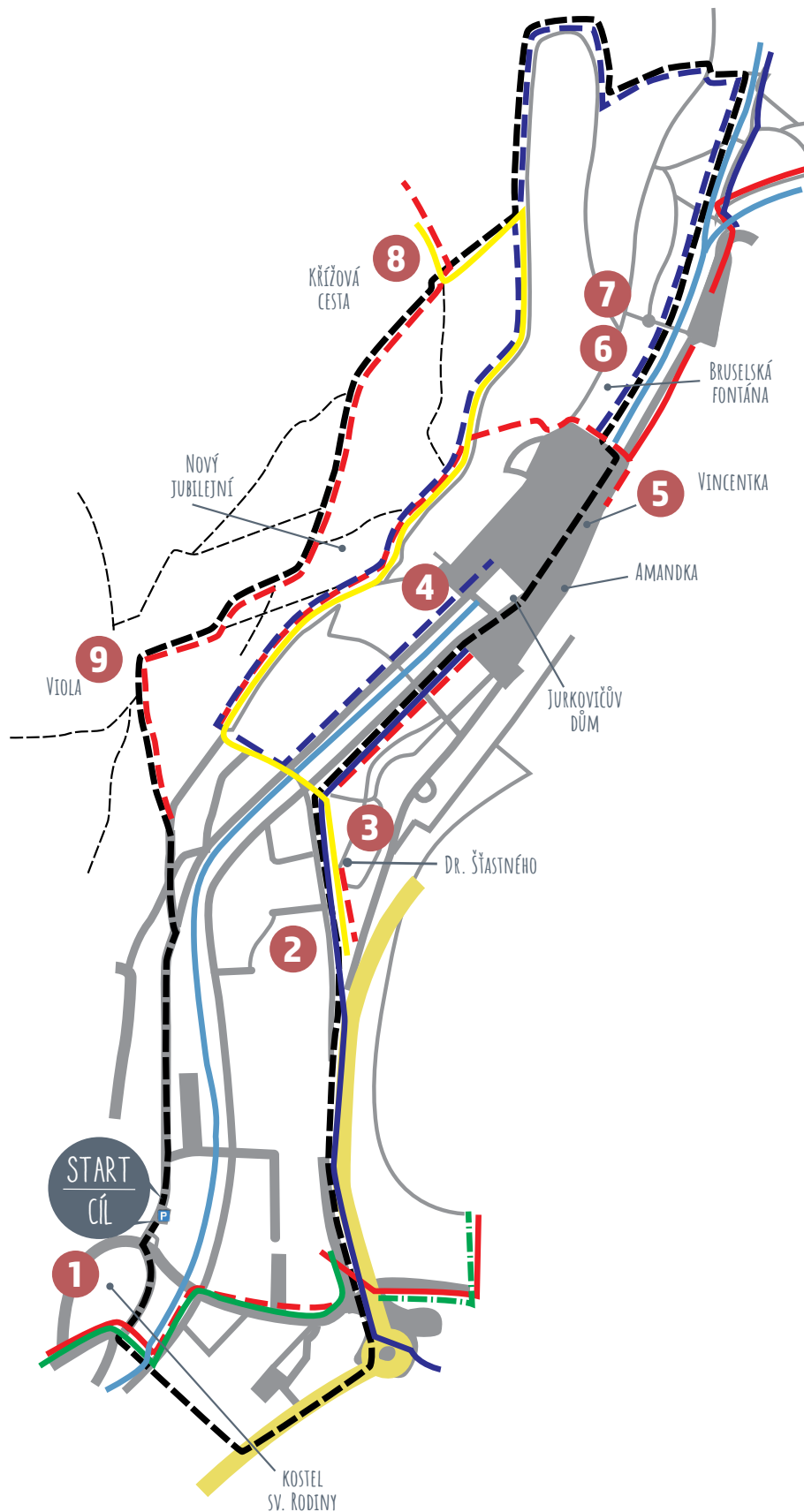
www.akademiekvality.cz/recepty

Někdy je nutné zůstat doma v teple a pak se budou hodit **tipy, jak zabavit neposedné děti**. Zde najdete pracovní listy, fotonávody i další inspiraci pro malé i velké.

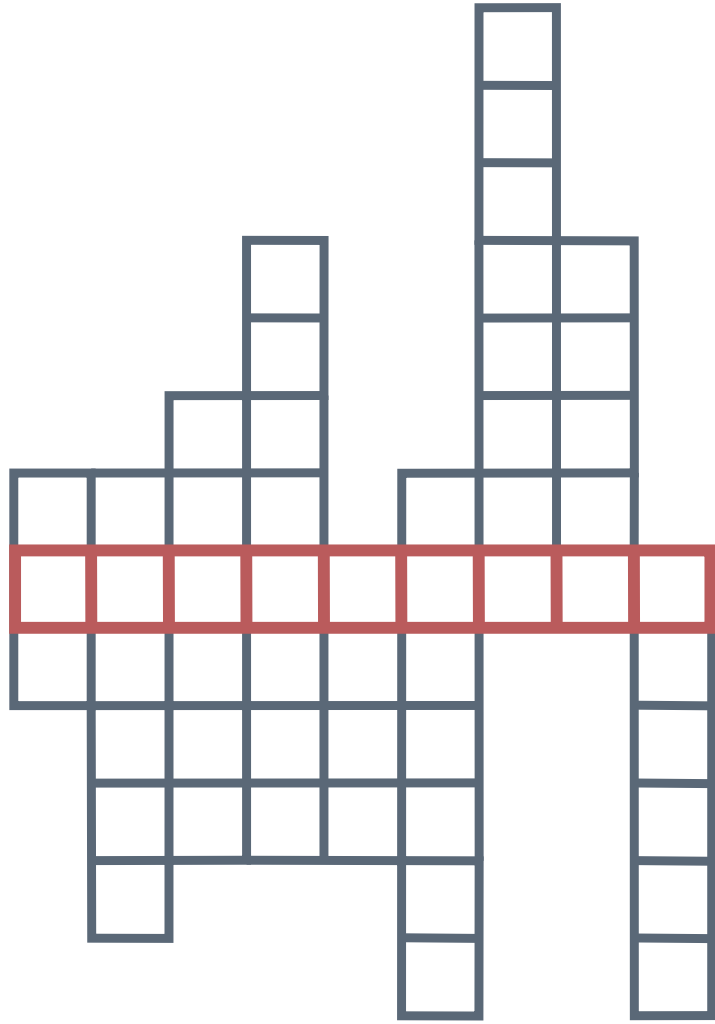
www.akademiekvality.cz/pospolu-u-stolu

ZA LÉČIVÝMI PRAMENY A POHÁDKOVÝMI STAVBAMI DO LUHAČOVIC

ZA LÉČIVÝMI PRAMENY
A POHÁDKOVÝMI STAVBAMI
DO LUHAČOVIC

KŘÍŽOVKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

